

אני תמיד נשאר אני / דתיה בן דור (עמוד 148 בספר)

רעיונות מרכזיים ביצירה

השיר "אני תמיד נשאר אני" של דתיה בן דור עוסק בנושא הזהות. רעיון זה חוזר בפזמון: "אני, תמיד נשאר אני..." בכל בית מתוארים אפיונים שונים, מגוונים ובעיקר מנוגדים של הדובר.

מאפיונים אלו משתמעת השאלה: מי אני באמת??

אם פעם אני כך ופעם אני בדיוק להיפך... אז מי אני באמת??

מהן התכונות האמתיות שלי, אם פעם אני הרוץ ופעם אני עצלן??

מהם הרגשות האמתיים שלי, אם פעם אני מרגיש גיבור ופעם אחרת אני פחדן??

מיהו ה"אני" האמתי שלי בהקשר לכל מגוון הרגשות והתכונות??

התשובה לפי השיר היא מעניינת ופשוטה:

ה"אני" של האדם הוא דבר קבוע.

הוא אינו תלוי בנסיבות שבהן אתה מתנהג פעם כך ופעם אחרת.

הוא אינו תלוי ברגשות שבנסיבות מסוימות הם כך ובנסיבות אחרות ההרגשות משתנות.

ה"אני" הוא הדבר הקבוע, המרכזי, שאינו משתנה אף פעם.

משהו פנימי, שמכוון אותך להרגיש כך או אחרת, לחשוב כך או אחרת.

המסקנה של השיר היא שכל אדם יכול להתנהג פעם כך ופעם אחרת, להרגיש רגשות

שונים ולהיות בעל תכונות מסוימות במצב אחד ולחשוף תכונות אחרות במצב אחר. זה

מצב טבעי. אנו נשארים בעלי זהות אחת קבועה ויסודית, גם אם התכונות והרגשות שלנו

משתנים ומתחלפים.

הנושאים המרכזיים לדיון בשיר ה"אני" כדבר קבוע, שנשאר תמיד אותו "אני", גם אם

ההרגשות והתחושות משתנות או המצבים שבהם אנו מצויים משתנים אף הם. השיר מציג

רגשות/תחושות וכן מצבים שיש בהם גם כן תיאור עקיף של תחושות ("קטן" או "גדול" זה

תיאור מצב אך גם תיאור של תחושה).

לפני הקריאה:

א-ב. שמות של רגשות/תחושות + הניגודים:

□ **עצוב לעומת שמח.**

□ **כועס לעומת אוהב.**

□ **גיבור לעומת פחדן.**

ג. שמות של תכונות/מצבים + הניגודים:

□ **שוכח לעומת זוכר:** בדרך כלל אנו זוכרים מה שחשוב ויקר לנו וזוכרים פחות דברים

שאינם נעימים ורצויים.

□ **שבע לעומת רעב:** בדרך כלל תלוי ב"מרחק" שלנו מהארוחה האחרונה שאכלנו.

לפעמים תלוי במצב רוח או במצב הבריאות שלנו.

□ **גדול לעומת קטן:** תלוי בסביבה שאנו נמצאים בה: ילד המצוי בחברת גדולים ממנו

מרגיש עצמו קטן ולהפך. כן גם בנוגע ל"ענק" ול"פספוס".

אפשר לספר לתלמידים (בליווי תמונות) את סיפורו של גוליבר בארץ הגמדים של

הסופר יונתן סוויפט לשם המחשת הרעיון וההרחבה שלו.

- ◻ **ביחד לעומת לבד:** מצבי חיים שונים וכן תחושות: לעתים גם כשאנו "ביחד", אך לא עם האנשים הרצויים לנו, אנו מרגישים את עצמנו "לבד".
- ◻ **חכם לעומת טיפשי:** כאשר אנו שולטים במצב, אנו מתנהגים כחכמים ולהפך. "טיפשי" יכול להיות גם עשיית שטויות מתוך צחוק או קלות דעת.
- ◻ **ראשון לעומת שלישי:** כאשר אני ראשון - אני המנצח, הזוכה. כאשר אני השלישי - מישהו אחר זכה, ואני לא.
- ◻ **תופס לעומת תפוס:** כאן הכוונה, אולי, למשחק התופסת, האהוב כל כך על הילדים. כאשר אני ה"תופס", פירושו שהצלחתי לתפוס את האחרים ואני הזוכה. כאשר אני "תפוס", מישהו אחר ניצח. במשמעות מופשטת יותר הכוונה יכולה להיות, שמישהו אוחז בי ומפריע לי להתקדם.

השיר "אני תמיד נשאר אני" באתרי האינטרנט

bcVwQ-<https://www.youtube.com/watch?v=rwSCm>

אני תמיד נשאר אני, ביצוע עוזי חיטמן:

cwpWI-<https://www.youtube.com/watch?v=Su4Gv>

הוראת השיר:

1. **האזנה** למילים ולמנגינה (רצוי כמה פעמים).
שאלות המתייחסות למנגינה: האם זהו שיר שמח? עצוב?
שאלות כלליות המתייחסות למילים: מהו הפזמון של השיר? מהו הרעיון המרכזי בפזמון החוזר?
2. **דיון בשיר:**
התייחסות למילים ולרעיונות (לפי המטלות הנתונות).
התייחסות לאמצעים הספרותיים הבולטים: חריזה, ניגודים, הקשר בין הפזמון לבתי השיר.
האם התלמידים אהבו את השיר? מה אהבו?
התלמידים יציירו או יאירו את הרעיון המרכזי של השיר (אפשר להסתפק באחד מבתי השיר).

לשיחה ולכתיבה (עמוד 150 בספר)

- א. **הדובר בשיר:** הוא ילד צעיר.
- ב. **הרגשות שהדובר מונה בשיר:** שמחה וכעס.
- ג. **התכונות שהדובר מונה בשיר:** גדול, קטן, גיבור, פחדן, עצלן, חרוץ, חכם, טיפש.
- ד. **משפטים הפותחים במילה "לפעמים"** והמתארים רגשות טובים של הדובר:
לפעמים שמח. לפעמים אוהב.
- ה. **הרגשות של הדובר המתאימים לרגשות שלכם:**
הנחיות והמלצות: יש מקום לתשובות מגוונות, כל תלמיד ורגשותיו.
- ו. **משפטים הפותחים במילה "לפעמים"** והמתארים תכונות טובות של הדובר:
לפעמים אני גיבור, לפעמים חרוץ.
לפעמים אני מתוק, לפעמים אני חכם.

ז. התכונות של הדובר מתאימות לתכונות שלך:

הנחיות והמלצות: יש מקום לתשובות מגוונות, כל תלמיד ותכונותיו.

ח. "לפעמים אני ביחד": תשובה פתוחה.

ט. המיוחד בשיר הוא ההפכים המופיעים בכל הבתים בשיר לגבי הרגשות והתכונות של

הילד. המילה החוזרת "לפעמים" מראה, שבכל פעם הוא "הפוך" (מנוגד), למה שהיה קודם. בפזמון החוזר מסביר הדובר, שהוא תמיד נשאר אותו הילד, למרות הוא משתנה כל הזמן: הילד תמיד משתנה ולא נשאר אף פעם עם אותם רגשות או אותן התכונות, אך הוא תמיד אותו אחד.

י. זוגות של שורות שהקשר ביניהן הוא קשר של ניגוד.

לפעמים פחדן. לפעמים אני גיבור.

לפעמים אני זוכר. לפעמים שוכח.

לפעמים אני שבע. לפעמים רעב.

לפעמים אוהב. לפעמים אני כועס.

לפעמים אני גדול. לפעמים קטן.

לפעמים אני ביחד. לפעמים לבד.

לפעמים אני באמצע. לפעמים בצד.

לפעמים אני עצוב. לפעמים שמח.

לפעמים אני כינור. לפעמים תופים.

לפעמים חרוץ. לפעמים עצלן.

לפעמים אני קיצי. לפעמים חורפי.

לפעמים אני ראשון. לפעמים שלישי.

לפעמים אני חכם. לפעמים טיפשי.

לפעמים אני מתוק. לפעמים חמוץ.

לפעמים אני תופס. לפעמים תפוס.

יא. מצבים בהם מרגיש הילד את הרגשות הבאים:

דוגמה: לדעתי הילד בשיר שמח כאשר הוא מקבל מתנת יומולדת, רוכב על אופניו, מצליח במבחן.

הנחיות והמלצות:

יש מקום לתשובות מגוונות, כל תלמיד ודעותיו/ניסיון החיים שלו.

יב. החריזה המופיעה בשיר:

שמח - שוכח. קטן - פחדן.

לבד - בצד. חרוץ - חמוץ.

טיפשי - שלישי. תפוס - פֶּסְפּוּס.

רגע של לשון (עמוד 152 בספר)

א. זכר ונקבה

השיר בלשון נקבה:

לפעמים אני עצובה,
ולפעמים שמחה.
לפעמים אני זוכרת,
ולפעמים שוכחת.
לפעמים אני שבעה,
ולפעמים רעבה.
לפעמים אני כועסת,
ולפעמים אוהבת.
אבל אני, תמיד נשארתי אני,
תמיד נשארתי אני, תמיד נשארתי אני.

לפעמים אני גדולה,
ולפעמים קטנה.
לפעמים אני גיבורה,
ולפעמים פחדנית.
לפעמים אני ביחד,
ולפעמים לבד.
לפעמים אני באמצע,
ולפעמים בצד.

אבל אני...

לפעמים אני קיצית,
ולפעמים חורפית.
לפעמים עצלנית,
ולפעמים חרוצה.
לפעמים אני מתוקה,
ולפעמים חמוצה.
אבל אני...

לפעמים אני חכמה,
ולפעמים טיפשית.
לפעמים אני ראשונה,
ולפעמים שלישית.

לפעמים אני תופסת,
ולפעמים תפוסה.
לפעמים אני ענקית,
ולפעמים פספוסה

ב. הפכים (עמוד 152 בספר)
ההפכים בשיר הם:

שמח	עצוב
שוכח	זוכר
רעב	שבע
אוהב	כועס
קטן	גדול
פחדן	גיבור
לבד	ביחד
בצד	באמצע
חורפי	קיצי
חרוץ	עצלן
חמוץ	מתוק
טיפשי	חכם
תפוס	תופס

למורה: ראה/ראי פתרון תפוזרת 9, הפכים, במדריך בעמ' 225

ג. מיליות

1. המילה "אבל" היא: ב. מילת ניגוד.
2. מילים נרדפות למילה "אבל": א. לעומת זאת ג. למרות זאת ו. אך

מתייחסים לאמצעים הספרותיים של השיר (עמוד 153)

הפזמון בשיר

א. הפזמון בשיר

אָבֵל אָנִי, תְּמִיד נִשְׁאָר אָנִי,
תְּמִיד נִשְׁאָר אָנִי,
תְּמִיד נִשְׁאָר
אָנִי.

ב. הרעיון של השורה "תמיד נשאר אני": "האני" הפנימי של הדובר נשאר קבוע, גם אם כלפי חוץ יש לו בכל פעם תכונות שונות או רגשות אחרים. בבית הראשון הדובר

מתאר את עצמו כבעל רגשות שונים ומנוגדים (עצוב לעומת שמח) וכבעל תכונות מנוגדות (זוכר לעומת שוכח). ואילו בפזמון הוא מדגיש שהוא אחד, אותו "אני" נשאר תמיד למרות הניגודים.

הנחיות והמלצות: רצוי לכוון את התלמידים לכך שהפזמון בשיר מנוגד לרעיון של כל אחד מהבטים.

נבקש מהתלמידים (אפשר בקבוצות) לבדוק את הקשר בין כל בית ובין הפזמון החוזר. כי בכל בית יש ניגוד בין האני בעל הניגודים/האני המשתנה בכל פעם (בבית עצמו) ובין ה"אני" כדבר קבוע (בפזמון).

ג. המילה המופיעה בשורה נפרדת: המילה הנפרדת היא "אני". המשורר הפריד אותה כדי להדגיש שהיא הרעיון המרכזי בשיר: הדובר בשיר נשאר תמיד אותו "אני".

ד. השלמת משפטים:

1. הפזמון הוא החלק החוזר בשיר.
2. בכל בית בשיר "אֲנִי תָּמִיד נֶשְׁאָר אֲנִי" יש שמונה שורות.
3. בפזמון יש ארבע שורות.
4. הפזמון החלקי מופיע שלוש פעמים בשיר.

ה. שירים נוספים שיש בהם פזמון:

"יוסי, ילד שלי מוצלח" / ע' הלל
"תודה" / עוזי חיטמן.

תודה / עוזי חיטמן (עמוד 154 בספר)

רעיונות מרכזיים ביצירה

השיר "תוֹדָה" עוזי חיטמן מתאר את החסד האלוהי. בזכות כל הדברים שאלוהים נתן לאני השר קיומו הוא קיום מלא ומאושר. "בזכותם (בזכות הדברים שאלוהים נתן לו) אני קיים" (שורה 8 בכל בית).

בשיר שלושה בתים. בכל בית שמונה שורות. שתי השורות הראשונות חוזרות על עצמן בכל הבתים וכן שורה 8.

בכל בית האני השר מתאר את הדברים שאלוהים ברא ונתן לו, כגון: חבר או שניים (שורה 4), שיר קולח (שורה 6), צחוק של ילד (שורה 11) - דברים הקשורים לסביבה. אלוהים גם ברא ונתן לו: פינה לשבת (שורה 14), אישה אוהבת (שורה 15), בית חם - (שורה 13) - **דברים הקשורים לבית ולמשפחה.**

שמי התכלת (שורה 12), ואדמה (שורה 13) - שהם **דברים המייצגים את הנוף.**
תכונות מיוחדות, כמו תמימות ויושר (שורה 20), גורמות לו להיות מאושר (שורה 19). השיא הוא הצלחה מיוחדת המתבטאת במחיאיות כפיים (שורה 23) ובתשואות (שורה 22) שאינן מסתיימות.

מאפיין נוסף של הדברים שאלוהים נתן לו והוא מודה עליהם הוא דברים קטנים אשר כל אחד מהם יכול לגרום לאושר אינסופי, כמו: שיר קולח (שורה 6) או צחוק של ילד (שורה 11).